

Övergångsbestämmelserna till polisdatalagen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2002/03:144 Övergångsbestämmelserna till polisdatalagen m.m.

Regeringens förslag innehåller ett par ändringar i polisdatalagen (1998:622) och dess övergångsbestämmelser. Dels föreslås att punkten 2 i övergångsbestämmelserna ändras så att övergångstiden under vilken register i polisens verksamhet får föras med stöd av Datainspektionens tillstånd förlängs till utgången av år 2005, dels föreslås att polisdatalagen utvidgas till att även vara tillämplig i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Ändringar i polisdatalagen.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	7
Propositionen.....	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändringar i polisdatalagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polisdatalagen (1998:622). Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:144.

Stockholm den 30 oktober 2003

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Helena Zakariasén (s), Ragnwi Marcelind (kd), Elisebeht Markström (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Göran Norlander (s), Joe Frans (s), Leif Björnlod (mp), Kerstin Andersson (s), Hillevi Engström (m), Rolf Olsson (v) och Viviann Gerdin (c).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Våren 1998 beslutade riksdagen om nya regler för behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (prop. 1997/98:97, bet. JuU20, rskr. 276). Bland annat antogs en ny polisdatalag som trädde i kraft den 1 april 1999. I polisdatalagen finns allmänna bestämmelser om behandlingen av personuppgifter i polisens verksamhet, liksom en särskild reglering av vissa register, exempelvis SÄPO-registret. Vissa register som sedan tidigare fördes med stöd av tillstånd från Datainspektionen, t.ex. det allmänna spaningsregistret (ASP), fick efter polisdatalagens ikraftträdande fortsätta att föras t.o.m. den 30 september 2001. Därefter skulle även dessa register föras med stöd av polisdatalagen.

Den 9 december 1999 tillkallades en särskild utredare med uppdrag att följa genomförandet av den nya polisregisterlagstiftningen och påtala eventuella brister särskilt från integritetssynpunkt, den s.k. Polisdatautredningen. I oktober 2000 överlämnade utredningen en skrivelse till regeringen med inbörd att regeringen skulle ta initiativ till att övergångsbestämmelserna till polisdatalagen ändrades så att övergångstiden förlängdes fram till utgången av år 2003. Regeringen lade fram ett sådant förslag som riksdagen godkände (prop. 2000/01:91, bet. JuU22, rskr. 206).

Polisdatautredningen överlämnade i december 2001 betänkandet *Behandling av personuppgifter i polisens verksamhet* (SOU 2001:92). Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Med anledning av en skrivelse från Ekobrottsmyndigheten upprättade Justitiedepartementet den 15 oktober 2002 promemorian *Behandling av personuppgifter i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten* (Ju2002/6933/PÅ) som remissbehandlats. Det nu aktuella förslaget att utvidga polisdatalagens tillämpningsområde bygger på promemorian och remissbehandlingen av den.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Lagrådet har yttrat sig över lagförslaget och lämnat det utan erinran.

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Ändringar i polisdatalagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att övergångstiden under vilken register får föras med Datainspektionens tillstånd bör förlängas i avvaktan på ett slutligt ställningstagande till Polisdatautredningens förslag. Vidare anser utskottet att polisdatalagen bör utvidgas till att vara tillämplig i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen bifaller regeringens förslag till ändringar i polisdatalagen.

Vid beredningen av Polisdatautredningens förslag har det uppkommit flera frågeställningar som enligt regeringen kräver ytterligare analys. Detta gäller t.ex. frågan om tillämpningsområdet för en ny polisdatalag bör vara begränsat till den egentliga polisverksamheten eller om det bör utvidgas till att omfatta även annan av polisens verksamhet. En annan fråga är vilka av polisens register som behöver regleras särskilt i den nya polisdatalagen. Mot bakgrund av den ytterligare analys och beredning som är nödvändig är regeringen inte beredd att nu presentera förslag till ny lagstiftning om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

I propositionen föreslås att polisen skall få fortsätta att föra de register som förs med Datainspektionens tidigare meddelade tillstånd enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till dess att ett slutligt ställningstagande gjorts till Polisdatautredningens förslag. Ett skäl till detta är att behandlingen av personuppgifter i dessa register, t.ex. ASP, skulle behöva begränsas i icke oväsentliga delar om den skulle ske i enlighet med bestämmelserna i den nu gällande polisdatalagen. Enligt förslaget bör övergångstiden förlängas till utgången av år 2005.

Utskottet delar bedömningen att polisen bör få fortsätta att föra de register som nu förs med stöd av Datainspektionens tillstånd till dess att ett slutligt ställningstagande gjorts till Polisdatautredningens förslag. Utskottet föreslår sålunda att riksdagen bifaller regeringens förslag i denna del.

Polisdatalagen gäller endast vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet. Eftersom Ekobrottsmyndigheten är en åklagarmyndighet omfattar polisdatalagen inte den verksamhet som bedrivs vid Ekobrottsmyndigheten. Detta medför att myndigheten inte kan bedriva kriminalunderrättelseverksamhet i polisdatalagens mening.

Enligt Ekobrottsmyndigheten har avsaknaden av möjlighet att bedriva kriminalunderrättelseverksamhet på samma sätt som polisen medfört effektivitetsförluster i det operativa arbetet och hindrat myndighetens utvecklingsarbete. Detta gäller särskilt det brottsförebyggande arbetet. Därtill kommer

att den kriminalunderrättelseverksamhet som skall bedrivas på ekobrottsområdet inte fungerar tillfredsställande inom de län där myndigheten verkar. Detta kan förklaras med att det inom Ekobrottsmyndighetens ansvarsområde i första hand är denna myndighet som har tillgång till såväl uppgifter av underrättelsekaraktär om den ekonomiska brottsligheten som kunskapen att bearbeta och analysera sådan information.

Ett annat problem är den nationella kriminalunderrättelsetjänsten som är under uppbyggnad. För att denna verksamhet skall fungera på ett tillfredsställande sätt krävs att det nationella kriminalunderrättelseregistret (KUR) blir så fullständigt som möjligt. Det förhållandet att Ekobrottsmyndigheten i dag saknar möjlighet att tillföra KUR uppgifter medför att registret blir ofullständigt. Detta försvårar möjligheterna att upprätthålla en fungerande nationell kriminalunderrättelseverksamhet.

Mot bakgrund av det anförda föreslås i propositionen att kriminalunderrättelseverksamhet bör få bedrivas även inom Ekobrottsmyndigheten. Att bedriva kriminalunderrättelseverksamhet är emellertid, och bör även framdeles vara, en rent polisiär uppgift. Den lösning som föreslås i propositionen är därför att utvidga polisdatalagens tillämpningsområde till att endast omfatta polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten.

Utskottet har tidigare behandlat frågor om Ekobrottsmyndighetens tillgång till underrättelseverksamhet, se betänkandena 2001/02:JuU8 (s. 13 f) och 2002/03:JuU1 (s. 60 f). De då aktuella förslagen avstyrktes med hänvisning dels till av Ekobrottsmyndigheten och Rikspolisstyrelsen vidtagna åtgärder, dels till det pågående beredningsarbetet.

Utskottet konstaterar att tillgången till en väl fungerande underrättelsetjänst är av vital betydelse för de myndigheter som skall arbeta med att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. De brister som i dag föreligger är enligt utskottet otillfredsställande. Mot den bakgrunden delar utskottet bedömningen att kriminalunderrättelseverksamhet med stöd av polisdatalagen bör få bedrivas i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten. Utskottet tillstyrker sålunda att riksdagen antar regeringens förslag också i denna del.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

*Proposition 2002/03:144 Övergångsbestämmelserna till
polisdatalagen, m.m.:*

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i polisdatalagen (1998:622).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i polisdatalagen (1998:622)

Härigenom föreskrivs att 1 § samt punkten 2 övergångsbestämmelserna till polisdatalagen (1998:622) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

Denna lag gäller utöver personuppgiftslagen (1998:204) vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet *och i polisverksamhet vid Ekobrottsmyndigheten* för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,

2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat eller

3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Lagen gäller också behandling av sådana uppgifter som avses i 25 och 26 §§.

Lagen gäller inte för behandling av personuppgifter som företas med stöd av lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister eller lagen (2000:344) om Schengens informationssystem.

2. För de personregister som den 24 oktober 1998 förs med Datainspektionens tillstånd gäller bestämmelserna i datalagen (1973:289) till och med den 31 december 2003. För ett sådant register skall dock 6–8 §§ gälla från ikraftträdandet.

2.² För de personregister som den 24 oktober 1998 förs med Datainspektionens tillstånd gäller bestämmelserna i datalagen (1973:289) till och med den 31 december 2005. För ett sådant register skall dock 6–8 §§ gälla från ikraftträdandet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 2000:349 (jfr 2000:835).

² Senaste lydelse 2001:420.